

3. Foucault M. The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language / transl. by A. M. Sheridan Smith. New York : Pantheon Books, 1972. 245 p.
4. Foucault M. The Order of Discourse *In: Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972–1977* / ed. by C. Gordon. New York : Pantheon Books, 1980. P. 109–133.
5. Foucault M. The Subject and Power. *Critical Inquiry*. Vol. 8, No. 4 (Summer, 1982). P. 777–795.
6. Massumi B. Parables for the Virtual: Movement, Affect, Sensation. Durham & London : Duke University Press, 2002. 336 p.
7. Ahmed S. The Cultural Politics of Emotion. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2014. 224 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-578-8-7>

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ ЯК ОСНОВА СТІЙКОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ

Левосюк П. М.

аспірант кафедри філософії

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Повномасштабна війна стала для України моментом, коли звичні системи – державні, економічні, соціальні – опинилися під сильним тиском. Багато з них не витримали, але водночас суспільство не розпалося, а почало самоорганізовуватись. У перші тижні війни ми всі побачили, що управління може виникати не лише «згори», а й знизу – через ініціативу, відповідальність та довіру між людьми. Так виникла нова управлінська культура, в якій рішення приймаються не лише в кабінетах, а й у спільнотах, волонтерських центрах, громадських ініціативах. Саме ця здатність діяти разом довела, що філософія управління являє собою не абстрактну теорію, а живу практику виживання і взаємної підтримки.

Сьогодні управління вже не можна зводити лише до функцій держави чи організації. Воно стає морально-практичною категорією, способом взаємодії людини та суспільства. Традиційне уявлення про владу, як вертикальний контроль, поступово відходить у минуле, поступаючись гуманістичному розумінню феномену управління, тобто

як створювати умови для довіри, співдії та самореалізації. Саме філософія управління дозволяє вийти за межі технократичного бачення, подивитися на владу через призму відповідальності, цінностей, комунікації та сенсів. І саме завдяки цьому вона стає ключем до розуміння соціальної стійкості як здатності суспільства витримувати удари, не втрачаючи себе.

Сучасна Україна перебуває в ситуації, коли питання ефективного управління поєднується з вимогою зберегти людський вимір влади. Соціальна стійкість, у таких умовах, неможлива без філософського підґрунтя, яке визначає не лише структуру управління, а й його внутрішній сенс. Так, ще античні мислителі розглядали управління як форму гармонізації людського життя. Зокрема Арістотель підкреслював, що політичне управління має на меті «спільне благо», а у «Політиці» він наголошував, що «мета державного устрою – не життя, а добре життя» [1, с. 187]. Ця теза залишається актуальною й нині: управління не може бути лише механізмом підтримки функціонування, воно має забезпечувати умови для розвитку людини як моральної істоти.

Поняття стійкості має глибоке філософське коріння й охоплює не лише здатність системи зберігати рівновагу, а й потенціал до розвитку, адаптації та самовідновлення. У найширшому сенсі стійкість можна тлумачити як здатність долати деструкцію, зберігаючи свою ідентичність. У цьому контексті стійкість постає не просто як характеристика системи, а як онтологічний принцип – умова існування будь-якого цілого. Отже, у філософському вимірі стійкість – це динамічна рівновага між постійністю та рухом. І саме така рівновага є основою філософії управління, адже будь-яка система, що керує, має вміти зберігати баланс між порядком і трансформацією. Під час війни ці речі стають особливо відчутними. Управління виявляє себе не через формальні процедури, а через дії людей – через рішучість, солідарність, готовність допомагати. Коли традиційні інституції послаблюються, саме ціннісне ядро управління підтримує стійкість суспільства.

Український досвід останніх років переконливо довів: ефективне управління – це не жорстка вертикаль, а мережа взаємозалежних рішень, у якій кожен відчуває власну відповідальність. Як писав свого часу М. Попович, «справжня сила суспільства – не у владі, а у здатності людей діяти разом на основі довіри та гідності» [2, с. 412]. Таким чином, стійкість у теоретичних межах філософії управління – це не просто здатність вистояти перед зовнішнім тиском, а й уміння зберігати сенси, цінності та внутрішню цілісність, коли звичний порядок руйнується. Саме така стійкість формує підґрунтя для розвитку,

вона дає змогу суспільству не лише вижити, а й переосмислити себе, віднаходити нові форми співдії й управління, засновані на людяності.

Повномасштабна війна стала найжорсткішим випробуванням для всієї системи управління в Україні. З перших днів з'ясувалося, що ефективність держави залежить не лише від інституцій, а й від здатності суспільства самоорганізовуватись і діяти узгоджено. Саме взаємодія між державними структурами, місцевими громадами, волонтерами й бізнесом створила унікальну модель гнучкого управління в кризових умовах.

Отже, український досвід продемонстрував, що стійкість системи управління – це не про незмінність, а про живу здатність суспільства мислити, діяти й оновлюватися. Саме тому, на наш погляд, філософія управління в умовах війни набуває глибоко практичного значення. Вона перестає бути лише теоретичною конструкцією й стає інструментом осмислення здатності суспільства до стійкості, співдії та морального вибору. Український досвід довів, що ефективне управління не зводиться до системи наказів і контролю, воно народжується з цінностей довіри, гідності та спільної відповідальності.

Література

1. Аристотель. Політика / пер. з давньогр. О. Кислюк. Київ : Основи, 2023. 303 с.
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 1998. 728 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-578-8-8>

ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС І ПРАКТИЧНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ

Рубанець О. М.

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії,*

*Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Умови війни та повоєнного відновлення актуалізують зростання значення практичного виміру філософії. Зростання значення філософії у глобальному світі стає актуальною стратегією розвитку філософських